

Taulukko: Elintarvikeketjun valvonnan vaikuttavuustavoitteiden kehitystä kuvaavat tunnusluvut (Ruokaviraston strategiasta) 2019 - 2021.

Strateginen vaikuttavuuspäämäärä	Tunnusluku		Tavoite	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Analyyysi 2021 (mikäli tavoite ei täyttnyt)
Kotimainen ruoantuotanto ja maaseutu ovat elinvoimaisia	Vaatimukset täyttävien lannoitevalmisteiden osuus: kohdennetusti tarkastettavat lannoitenäytteet (%)		>75	72	78	68	Valvonnan riskiperusteisuuden onnistunut kohdentaminen vaikuttaa usein vähentävästi vaatimukset täyttävien kohteiden osuuteen: Vuonna 2021 valvontaa kohdennettiin uusiin, Suomen ulkopuolella valmistettuihin lannoitteisiin ja erityistä huomiota kiinnitettiin pakkausmerkintöihin. Tämä kohdennus tuotti oletettua enemmän havaittuja puutteita valvotuissa tuotteissa.
	Vaatimukset täyttävien siemensektorin kohteiden osuus (%)	Säännöllisesti tarkastettavat kohteet	>95	96	96	98	
		Kohdennetusti tarkastetut kohteet	>85	92	91	90	
	Vaatimukset täyttävien valvontakohteiden (kasvinsuojeluaineet ja kasvinsuojeluaineiden käyttö) osuus (%)		>75	88	67	59	Valvonnan riskiperusteisuuden onnistunut kohdentaminen vaikuttaa usein vähentävästi vaatimukset täyttävien kohteiden osuuteen: Vuonna 2021 valvontaa kohdennettiin kiinteistöhuoltoyhtiöihin ja golfkenttiin. Kiinteistöhuoltoyhtiöitä ei olla valvottu aikaisemmin. Golfkenttiä on edellisen kerran valvottu vuonna 2016 ja näyttäisi, ettei tilanne ole juurikaan parantunut vuodesta 2016. Valvonnan perusteella näyttäisi, että sekä kiinteistöhuoltoyhtiöissä että golfkentillä tietämys kasvinsuojeluaineiden käytön vaatimuksista on puutteellista. Valvonnan kohdentuminen toimialoihin, joita ei muuten kasvinsuojeluaineiden käytön osalta valvota (esimerkiksi tukivalvonnan yhteydessä), voi lisätä toimijoiden tietoisuutta vaatimuksista ja vähentää puutteiden määrää.
	Vaatimukset täyttävien rehunäytteiden osuus: elintarviketuotantoeläinten rehuissa esiintyvät haitalliset ja kielletyt aineet sekä eliöt (%)		>99	98	98	98,5	Valvonnan riskiperusteisuuden onnistunut kohdentaminen vaikuttaa usein vähentävästi vaatimukset täyttävien kohteiden osuuteen: Säännöstenvastaisuuksia todettiin keskimäärin vähemmän kuin kahtena edellisenä vuotena. Tavoite 99 % on kunnianhimoinen, koska näytteenotto ja näytteistä tehtävät analyysit kohdennetaan riskiperusteisesti. Tavoitteena on varmistua, että erityisesti ne rehut, jotka saattavat sisältää haitallisia tai kiellettyjä aineita, jäävät valvonnan haaviin mahdollisimman suurella todennäköisyydellä ja valvonta on vaikuttavaa.

Strateginen vaikuttavuuspäämäärä	Tunnusluku		Tavoite	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Analyyysi 2021 (mikäli tavoite ei täyttynyt)
	Toimintaansa parantaneiden elintarvikealan toimijoiden osuus (%)		Kasvaa	67	64	62	Oiva-järjestelmää käytetään yhä enemmän ohjeiden mukaisesti. HUOM! Tunnusluku kuvaa nykyisellään toimintaansa parantaneiden toimijoiden määrää suhteessa Oivan C- tai D-arvosanan saaneisiin toimijoihin. Viranomaistoiminnan vaikuttavuusanalyysin mahdollistamiseksi tunnusluvun laskentaperusteita tulee kuitenkin edelleen kehittää niin, toimintaansa parantaneiden toimijoiden osuutta suhteutetaan seurantatarkastusten määrään.
	Elintarvikeviennin arvo (Mrd €)		Kasvaa	1,72	1,74	1,8	
	Petosepäilyjen määrä (Ruokaviraston tietoon tulleet) (kpl)		Kasvaa	50	55	57	
	Tutkintapyyntöjen (petokset) määrä (Ruokaviraston tietoon tulleet) (kpl)		Kasvaa	35	34	26	Monet tutkintapyyntöt ovat olleet ns. monialaisia eli ne ovat kattaneet useita eri lainsäädäntösektoreita eläin-, elintarvike- ja kasvisektoreilta, mutta mukana oli myös vain yhden lainsäädäntösektorin piiriin kuuluvia tutkintapyyntöjä. Koska rikosepäilytapauksen selvittäminen ja eteenpäin vieminen vaativat paljon resursseja, osa epäilyistä jää odottamaan käsittelyä. Osassa tapauksista asian käsittelyä jatketaan suunnitellusti valvonnallisin keinoin ja mahdollisen tutkintapyyntönsä tekeminen jätetään tarkoituksella myöhäisempään ajankohtaan.
Eläimet ja kasvit ovat terveitä ja hyvinvoivia	Vakavien eläintautien esiintyminen (kpl)	Ihmisen pitämät eläimet	0	0	0	8	<ul style="list-style-type: none"> Korkeapatogeeninen lintuinfluenssa H5N8 (A-luokan eläintauti) levisi luonnonvaraisista linnuista fasaanitarhassa pidettyihin, siipikarjaan kuuluviin lintuihin. Lintujen hävittämisen ja saneeraustoimenpiteiden jälkeen Suomen tautivapaus saatiin palautettua 12.5.2021. Vuonna 2021 viidellä kirjolohilaitoksella Ahvenanmaalla todettiin lohikaloiden vertamuodostavan kudoksen kuoliotautia (IHN). Tartunta oli levinnyt ensimmäiseen tartuntapaikkaan laillisten kalasiirtojen mukana
		Luonnonvaraiset eläimet	0	1	1	66	

Strateginen vaikuttavuuspäämäärä	Tunnusluku		Tavoite	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Analyyysi 2021 (mikäli tavoite ei täyttnyt)
							<p>Tanskasta. Tartuntapitoaikat tyhjennettiin kirjolohista ja saneeraukset jatkuivat vuoden 2022 puolelle. Tartuntapitoaikoja ympäröivälle rajoitusvyöhykkeellä on tällä hetkellä IHN:n hävittämishjelma, jonka tavoitteena on tautivapauden palauttaminen IHN kuuluu C-luokan eläintauteihin, joista Suomella on virallinen tautivapaus.</p> <ul style="list-style-type: none"> Heinäkuussa 2021 Ahvenanmaan koillisosassa sijaitsevassa Brändön kunnassa todettiin varroapunkkitartunta kahdella mehiläistarhalla. Varroapunkkitartunta on C-luokan eläintauti. Ahvenanmaa on ollut EU-komission päätöksellä virallisesti vapaa varroapunkkitartunnoista.
	Eläintautitapausten eteenpäin leviämisen estämisen onnistuminen (vastustettavat eläintaudit) (kpl)		0	0	0	0	
	Eläinten hyvinvointikorvausta saaneiden tilojen osuus kotieläintiloista (%)		Kasvaa	58	60	61	
	Luomueläintilojen lukumäärä (kpl)		Kasvaa	1036	1126	1148	
	Eläinten hyvinvointivaatimukset täyttävien tilojen osuus otantavalvonnassa tarkastetuista tiloista (%)		85	70	73	75	<p>Valvonnan riskiperusteisuuden onnistunut kohdentaminen vaikuttaa usein vähentävästi vaatimukset täyttävien kohteiden osuuteen: Tuotantoeläintilojen otantatarkastuksissa havaittujen laiminlyöntien määrä (25 %) on hieman pienempi kuin kahtena aiempana vuonna. Tarkastutuloksissa oli eläinlajikohtaisia eroja. Koronapandemian vuoksi valvottavien tilojen lukumäärää oli pienennetty tavanomaisesta, eikä eläinlajikohtaista painotusta vuonna 2021 ollut. Kolmen viime vuoden trendi on hieman laskeva, mihin todennäköisesti on vaikuttanut koronapandemian vaikutuksesta vähentyneet valvontamäärät, valvottavien tilojen painotukset (täydentävien ehtojen tilojen painotusten suhteellisen suuri osuus) ja satunnaisten tilojen osuuden lisääntyminen. Tavoitteena on</p>

Strateginen vaikuttavuuspäämäärä	Tunnusluku		Tavoite	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Analyyysi 2021 (mikäli tavoite ei täyttynyt)
							painottaa valvontaa riskikohteisiin. Tuotantoeläintilojen otantatarkastusten tunnuslukutavoitteiden seurannassa ja tulkinassa tuleekin huomioida tavoitteiden osittainen ristiriita, sillä mitä paremmin valvonta kohdentuu riskitiloille, sitä todennäköisimmin myös laiminlyöntejä löytyy.
	Mikrobilääkeresistenssin määrä (%)	Siat ja broilerit	Vähenee	20,7	19,8	19,7	
		Seuraeläinten (koirien) kliinisten näytteiden moniresistenttien bakteerien osuus tutkituista kannoista	<1,2 (ESBL)	0,9	0,5	0,3	
			<5 (MRSP)	7,3	4,5	5,7	Koirien diagnostisten näytteiden metisilliinille resistenttien Staphylococcus pseudintermedius (MRSP) kantojen osuudessa on havaittavissa vähenevä trendi, mutta tavoitteeseen on päästy vain vuonna 2020. Kokonaisuutena seuraeläinten resistenssissä on päästy tavoitteisiin.
	Mikrobilääkkeiden käyttömäärät myyntimäärien perusteella (käyttömäärien perusteella osittain 2022 alkaen): tuotantoeläimet (mg/PCU)		Pysyy nykyisellään tai vähenee (hitaasti)	19	16		Vuoden 2021 tiedot eivät vielä saatavilla.
	Seuraeläinten antibioottitablettien myynti (kg)		Vähenee (hitaasti)	986	899		Vuoden 2021 tiedot eivät vielä saatavilla.
	Ihmisille kriittisten tärkeiden mikrobilääkkeiden myyntiin perustuvat käyttömäärät eläimille (mg/PCU)	Fluorokinolonit Kolmannen ja korkeamman polven kefalosporiinit	Pysyy nykyisellään tai vähenee (hitaasti)	0,1 0	0,11 0		Vuoden 2021 tiedot eivät vielä saatavilla.
	Karanteenituhoojien takia pysäytettyjen erien lukumäärä (kpl)		Kasvaa	0	0	0	Tuonti- ja sisämarkkinavalvonnassa ei pysäytetty yhtään erää karanteenituhoojien löytymisen takia, joka on hyvin tavanomainen tulos. Valvontaa ei ole kyetty tehostamaan siinä määrin, että

Strateginen vaikuttavuuspäämäärä	Tunnusluku		Tavoite	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Analyyysi 2021 (mikäli tavoite ei täyttynyt)
							karanteenikasvintuhooja olisi löydetty tavoitteen mukaisesti. Pysäytysten vähäinen määrä voi kertoa lainsäädännön toimivuudesta ja toimijoiden vastuullisuudesta tuhojien leviämisen estämiseksi.
	Karanteenituhoojien esiintymien lukumäärä (kpl)		Vähenee	244	217	299	Käytännössä uusien esiintymien määrä pysyi samalla tasolla aiempiin vuosiin nähden. Tavoite ei kuitenkaan toteutunut, mutta tämä johtuu ensisijaisesti siitä, että vanhoja, edelleen voimassa olevia torjuntapäätöksiä käytiin järjestelmällisesti läpi. Oletettavaa on, että torjuntapäätösten määrä vähenee oleellisesti, kun tämä työ on saatu päätökseen.
	Laatutuhoojien lukumäärä (kpl)		Kasvaa	0	0	1	
Ruoka on turvallista ja terveellistä	Raportoidut elintarvikevälitteiset ruokamyrkytys-epidemiät (lkm)	Epidemiät	<45	49	45	36	Epidemioiden ja sairastuneiden määrä vaihtelee paljon vuodesta toiseen. Mahdollisesti epidemioiden määrä korona-aikaan on ollut hieman pienempi, kun ravintolakäyntejä ei ole ollut niin paljon. Vuonna 2021 oli yksi suuri salmonellaepidemia, jossa sairastui yli 700 henkilöä. Tämä nosti sairastuneiden määrää huomattavasti.
		Sairastuneet	<1000	620	990	1056	
	Listeria monocytogenes-bakteerin aiheuttamat vakavat ruokamyrkytystapaukset (kpl)		Alittaa edellisen 5 vuoden keskiarvon (2021: <76)	50	93	70	
	Salmonellan esiintyvyys (%)	Elintarviketuotantoeläinten markkinoille saatetuissa rehuissa	0	0	0	0	
		Elintarviketuotantoeläimissä	<1	<1	<1	<1	
		Elintarvikkeissa	<0,5	<1	<1	0,16	
	Elintarvikeyrityksiin tehdyissä elintarviketietoja, ravintoarvoa ja markkinointia koskeissa Oiva-		>85	79	91	94	

Strateginen vaikuttavuuspäämäärä	Tunnusluku		Tavoite	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Analyysi 2021 (mikäli tavoite ei täyttynyt)
	valvontatarkastuksissa parhaimman tason saavuttaneet valvontakohteet (%)						
	Käyntimäärät ruokaan liittyvillä Ruokaviraston internet-sivuilla (kpl)		Kasvaa		2 463 422	2 567 985	
	Oiva-elintarvikehuoneistotarastuksissa parhaimmat tasot (A ja B) saavuttaneiden kohteiden osuus (%)		>85	95	95	95	